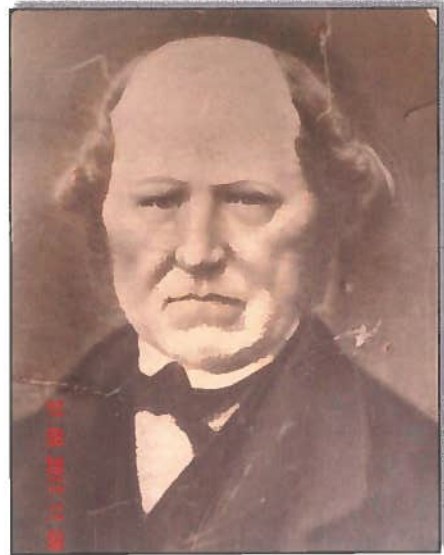


VOSKAMP, protestant in katholiek Westkapelle....!

Danny Lannoy

Op 6 juni 1872 werd Jan Voskamp begraven op het kerkhof van St. Anna ter Muiden. In het 'Sluisch Weekblad' van 11 juni 1872 werd uitvoerig verslag uitgebracht over de lijkrede van J. Voskamp die gehouden werd door J. Lagravière (1), secretaris van de buurgemeente Westkapelle. Voskamp zetelde in de gemeenteraad als protestant en was er een tijdlang schepen geweest.



Wat was de reden dat Voskamp als Nederlander in België woonde?

In grensgebieden waren eigendomsstructuren meestal de reden. In dit geval was het ook niet anders. Een korte historische schets is hier misschien wel op zijn plaats.

Het mooie schilderachtige St. Anna ter Muiden (Mude) was eens een zelfstandige parochie in de Zwinstreek; in 1604 werd het dorp en zijn omliggende landerijen en gronden geannexeerd door Sluis. In 1611 had de gouverneur van de stad Sluis, St. Anna ingenomen en *'den pastor van aldaer verjaeght hebbende, zijn de catholycke parochianen een selve prochie genootzaeckt geweest tot het frequenteren der goddelijcke dienst hun te begeven naer de aengelegene prochien'*.

Mude lag in de religieuze frontlijn tussen het katholieke Zuiden en calvenistische Noorden.

De Zuidelijke Nederlanden kwamen in 1715 onder Oostenrijks bestuur maar een deel van de gronden bij Westkapelle bleven bij de Noordelijke Nederlanden. Na klachten van het Vrije over de gebiedsafstand en nieuwe afspraken werd in 1718 een nieuwe grenslijn vastgelegd. Ramskapelle en Westkapelle maakten opnieuw deel uit van het Zuiden, 768 gemeten grond kwamen onder de parochie Mude in het Noorden.

In 1759 zorgde 'Het Vrije' voor de nodige gelden om een 'calcydewegh' aan te leggen van Brugge naar Westkapelle. Vanaf Dudzele werd een eerder rechte bedding aangelegd (2). Deze weg was meer dan noodzakelijke en heel belangrijk voor de landbouwgemeente.

In 1775 hadden twee landmeters van het 'Brugse Vrije' vastgesteld dat een deel van de parochie Mude bij Westkapelle was gevoegd. In een rapport uit dit jaar staat te lezen: *'ten jongere daete sijn gecomen ende geannexeert tot 415-2-24 roeden vande prochie St. Anna ter Mude, waerschijnlyck met het maecken vande lignie ende vaert, ten jaere 1641 opgeworpen bij den geseyden don Andrea Cantelmo ter defentie ende jegens de incurtien ten tijde vande revolten ofte Nederlandtsche beroerten (...)*.

Een oppervlakte van ongeveer 300 gemeten lagen binnen de Spaanse Nederlanden. Het deel ten westen van de Cantelmolinie was in 1662 een deel van Westkapelle en werd zodoende opgemeten in opdracht van 'Het Vrije'.

(1) Julien Lagravière (Brugge 30.04.1838/ + Frameries 18.12.1895) was postmeester te Westkapelle en secretaris, alsook te Knokke en Heist. Hij nam ontslag in 1881, na 20 jaar dienst om in Menen hetzelfde ambt waar te nemen.

(2) Het Brugse Vrije was een kasselrij en omvatte de streek rond Brugge begrensd door de Noordzee, de Westerschelde en de IJzer. Zij hadden een eigen schepensbank en stonden in voor het besturen en de inning van de belastingen. Begin 17^{de} eeuw verloren ze heel wat gebieden door de splitsing van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. 'Het Vrije' bleef bestaan tot aan de Franse inlijving in 1795.

In mei 1779 diende jaarlijks 10 ponden groot betaald te worden door de tiendenheffers aan de pastoor van Westkapelle om de inwoners van Mude te bedienen (3).

Het roomse deel van St. Anna tussen de Cantelmolinie en de rijksgrens telde 7 woningen; in 5 van die hoeven woonden 20 personen (12 communicanten) en op 2 'ghereformeerde' hofsteden werkten 6 'catholijcke' dienstboden.

Het aangehechte Mude tussen de Linie en de Vuile Vaart telde 11 woningen met 13 gezinnen met 56 katholieken (40 communicanten) en één gereformeerde hoeve met 2 katholieke dienstboden.

In 1794 kwamen de Oostenrijkse Nederlanden onder Frans bestuur en werd Westkapelle hoofdplaats van het kanton. Het dorp kreeg af te rekenen met bezettingstroepen die paarden opeisten en waar logement moest aangeboden worden door het bestuur en plaatselijke bevolking.

De parochieregisters werden op bevel van de Franse overheid afgesloten. Voortaan werd een gemeentelijk register in voege gebracht.

In 1799 telde Westkapelle 874 inwoners, de buurgemeenten Knokke 498, Ramskapelle 336 en Heist 336.

Wie was Jan Voskamp?

Jannes Voskamp (°Westkapelle 24.08.1811) was landbouwer en de zoon van **Johannes Theodorus Voskamp** (°St. Anna 10.03.1776/+ Wsk 6.05.1833) en Catharina Janne Crince (St.Kruis (N) 19.10.1781).

Het gezin Jan(nes) Voskamp – Wilhelmina Manhave (°1807) telde drie kinderen:

Elisabeth (°Wsk 11.02.1832/+ Sluis 14.09.1921)

Catharina (°Wsk 1837/+ St. Anna ter Muiden 1.01.1878)

Sara (°Wsk 1839/+ Sluis 4.09.1925)

Grootvader **Johannes Teunis Voskamp** (°Zutphen 1741/+ St. Anna 3.10.1822) was in 1768 gehuwd met Suzanne Sommeijer (° Retranchement 13.01.1737/+ St. Anna 21.10.1809)

Johannes Teunis Voskamp was landman, rentenier. In diverse akten vinden we volgende gegevens.

Belangrijke data in de familiechroniek:

1776 Pacht een deel van een hofstede aan de erfgenamen D'hooghe uit Brugge.

1781 Aankoop van een hofstede met 12 gemeten 30 roeden lands, waarvan 3 gemeten 38 roeden op 'Oostenrijkse bodem St. Anna ten Vrijen, rest 8 gemeten 282 roeden op Staatsbodem. (oude hoeve van Pieter De Bruijne/ verkocht via de thesaurier van het Brugse Vrije)

1799 Aankoop van de erven Adriaan Plasschaert, een huis, 'de Witte Leeuw' en erven en een oude brouwerij..... hij koopt nog diverse stukken landbouwgrond.

1803 Verkoop van een hofstede aan zoon Johannes Theodorus en 1 hec 37 a 89 ca grond 'Greveninge'.

1815 Westkapelle onder Frans bestuur, hoofdplaats 'Canton Westcappelle département de la Lys'.

1829 Verkoop van hofstede 'de Patente' van Pieter Crince en Petronella Voskamp aan Johannes Theodorus Voskamp, woonhuis, twee schuren ,verdere gebouwen in de Maneschijnpolder, palende aan het land van Pieter Naeye, west van de weg, zuid aan de Greveningedijk.

1844 De gebroeders Johannes en Abraham Voskamp verdelen hun gezamenlijk bezit te Knocke, Westkapelle en St. Anna.

1868 Johannes koopt aan Frans Hinneman, gebouwen van een hofstede 93 roeden 90 ellen erf, tuin en boomgaard te St. Anna (22e Begin van de Wateringe van Greveninge nrs. 1,2 en 3. Wordt doorverkocht aan Jannes de Bruyne Brevet (4), de hoeve was in slechte staat.

(3) zie M. Coornaert, *Westkapelle & Ramskapelle*, blz. 216, A.M.Gekiere, Knokke-Heist, 1981.

(4) Joannes de Bruijne Brevet (Cadzand 14.12.1830/+ Sluis 29 maart 1893) huwde met Catharina Voskamp (°Wsk 1837) in 1863. Het gezin kreeg 6 kinderen waaronder Izaak Brevet (°St. Anna 21.10.1865/+ Sluis 27.03.1940) die de hoeve overnam (...) later opgevolgd door nog twee generaties.



Op de gekende Ferrariskaart uit 1771-1778 staat een 'Schapes Hofstede' ingetekend bij de grens.

Bij de volkstelling van 1799 komt Voskamp niet voor in Westkapelle! Uit andere documenten blijkt dat hij eigenaar was sedert 1781 van een hofstede.

Op de kadasterkaart van P.C. Popp uit 1834 van Westkapelle, een belangrijk document om eigendomsstructuren te reconstrueren, vinden we hem wel terug, Daaruit concluderen we dat begin 1800 de familie Voskamp de hoeve betrok.



Sectie C 23 Begin nrs. 95 en 96

Art. 480 St. Annahouck Voskamp

Joannes, landb. Westcappelle

C 33 boomgaard „ 13 60

C 34 tuin „ 15 10

C 95 „ 12 70

C 96 huis & erf „ 72 20 113 60

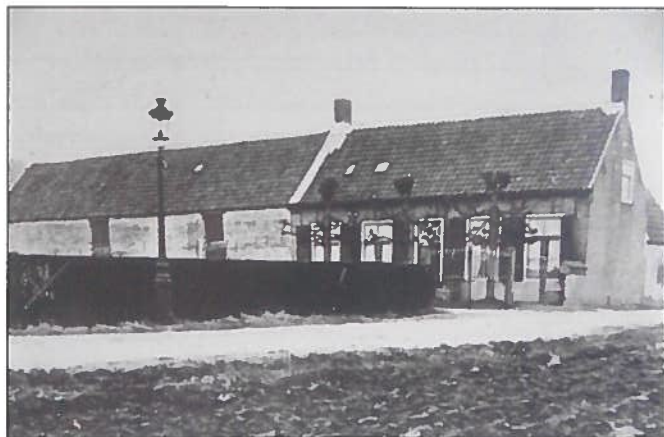
Op het grondgebied van Knocke bezat hij in dezelfde periode een klein terrein.

Art 193 Sectie C 477 - 481 rietland, land ongebouwd 'oud fort Isabella'

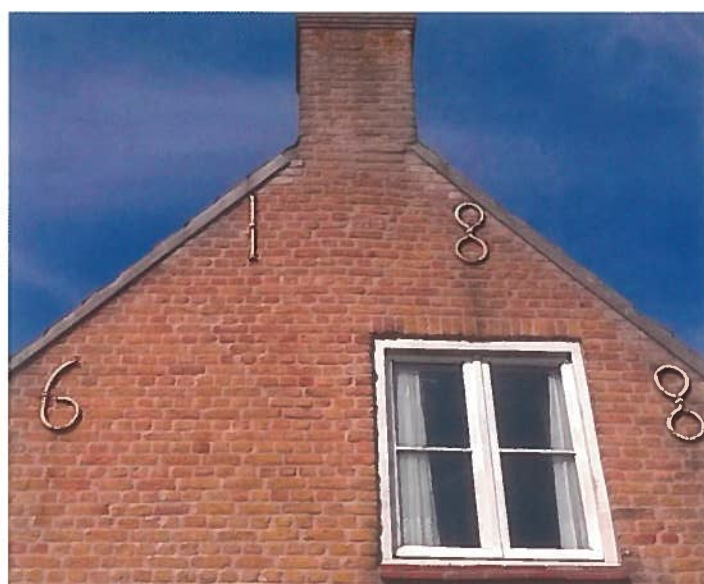
De hoeve te Westkapelle lag juist bij de grens met St. Anna, Nederland, naast de hoeve waar zijn dochter Catharina en Jan Brevet later gingen wonen. (zie kaart).

Er is momenteel een nieuw landbouwbedrijf gevestigd op deze locatie (zie foto hieronder).





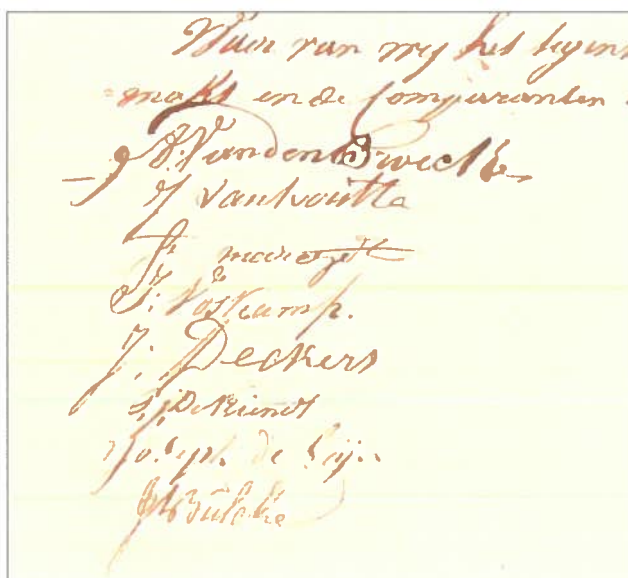
Hoeve Brevet-Voskamp op Nederlands grondgebied verkocht door Jan Voskamp in 1868.



In de zijgevel boven het raam zit een baksteen met de betiteling J. VOSKAMP 1868

Gemeenteraad:

Uit de notulen van de gemeenteraad van Westkapelle uit 1826 vinden we Pieter Vermeire als burgemeester, J. Constant en J. Vanbesien schepenen, L. Verschoore, F. Hinjon, J. Deroo en **J. Voskamp**, assessoren (raadsleden), Frans Franckin benoemd op 23.03.1926 als gemeentesecretaris. Hier gaat het over vader Johannes Theodorus als gemeenteraadslid (boeken ontbreken in het archief!). In deze periode, namelijk in 1827, kreeg de raad een schrijven van de districtkommissaris 'of het niet wenselijk ware de gemeente met degene van Knocke te vereenigen'. Dit viel niet in goede aarde: "het grondgebied was 2171 ha groot genoeg om



Handtekeningen van de gemeenteraadsliden

haar eigen kosten te dekken" was het antwoord.

In 1818 was die vraag ook al eens gesteld door de provincie. Toen was één van de redenen om het voorstel niet te volgen 'dat Knocke teveel onvermogen ingezetenen telde'. (de fusie kwam er pas in 1971 samen met Heist en Ramskapelle).

Jan Voskamp jr. maakte, zoals aangehaald in de rede van Lagravière niet constant deel uit van de gemeenteraad van Westkapelle.

Na raadpleging van de boeken (16.05.1848/5.08.1862 en 1.01.1863/6.02.1888) stellen we vast dat zijn naam vanaf de zitting van 12 oktober 1848 voorkomt; hij was wel regelmatig afwezig in de loop van 1849.

Westkapelle telde toen 1325 zielen; er waren 24 geboorten, 27 overlijdens en 6 huwelijken.

In 1863 was de samenstelling van de gemeenteraad de volgende: Burgemeester: N. Van Rolleghem
Schepenen: A. Vandenbroucke, Lodewijk Mestdagh . Leden: **J. Voskamp**, Frans Mareydt, Peter Devriendt, Jan Gouweloose, Filip Pypers, Jozef Deleyn.

Secretaris: J. Lagravière.

Bij de verkiezingen van oktober 1866 bij de 1^{ste} kiezing voor 5 raadsleden (uitgaande in 1873) werd hij niet herkozen. Bij de verkiezingen van 26 oktober 1869 kwam Frans Mareydt op de burgemeestersstoel terecht en werden **Jan Voskamp** en Emiel Cosyn schepenen. De eedsaflegging greep plaats op 20 januari 1870.

Volgens het verslag in de krant werd Jan Voskamp schepen in 1946 en had hij 25 jaar lang met onderbrekingen een plaats bekleed in de raad en kreeg regelmatig de gelegenheid een schepenambt te aanvaarden.

Joannes werd ook de 'rooie Voskamp' genoemd daar hij een rossige haardos had. Of hetvolgende berust bij een overlevering weten we niet maar er is sprake dat zijn dochters met dichtgenaaide rokken naar school gingen!

Uittreksels bevolkingsregister:

Voskamp	Joannes	landbouwer	westcappelle	35 jaer	gehuwd
Manhave	Wilhelmina	"	groede Holland	40 "	huysvrouw
Voskamp	Elizabeth	kind	westcappelle	14 "	ongetruwd
Voskamp	Catharina	"	"	9 "	"
Voskamp	Maria	"	"	8 "	"
Voskamp	Sara	"	"	6 "	"
Voskamp	Wilhelmina	"	"	4 "	"
Voskamp	Petronella	"	"	2 "	"
Verhaeghe	Joannes	dienstknegt	susande Holland	24 "	"
Charlier	Jacobus	"	"	29 "	"
Herremineck	Bram	dienstknegt	nieuwvliet Holland	24 "	"
Louret	Jacobus	"	cassand Holland	26 "	"
Verbrug	Juliana	diensmeyd	"	23 "	"
Wisse	Petronella	"	ysendycke Holland	40 "	"

Bibliografie:

D.Lannoy, Het Neogotische Stadhuis, Cnocke is hier, 1990.

Gemeentelijk Archief Sluis (N), diverse uittreksels van aankoop en verkoop van onroerende goederen

Gemeentelijk archief Knokke-Heist, bevolkingsregisters en gemeenteraadsverslagen Westkapelle.

Museum Sinfala, kaart P.C. Popp. 'Westkapelle' en Kadastrale Legger Gem. Bib Knokke-Heist, collectie St. Guthago.

Met dank voor het ter beschikking stellen van documenten, archivaris Willem Devries en Guus de Rooij.

N^o 45

Dertiende Jaargang

A^o 1872

SLUISCH- WEEKBLAD

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD VAN WESTELIJK ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

Dinsdag 11 Juni.

Dit Weekblad verschijnt inderen Dinsdag en Vrijdag.
 Prijs van drie maanden voor het voormalig Adm. district van
 Zeeland f1.15; voor de overige plaatsen des Rijks, franco
 per post f1.30.

Prijs der Advertentien, van 1-5 regels f0.75 elke regel
 daaronder f0.12½ — Grootte letters naar het godel gewone
 regels die zij beslaan.
 Afzonderlijke Nummers f0.05.

BINNENLAND.

SINT ANNA TER MUIDEN, don 6 Juni.
 Hedou word alhier begraven de geachte landhou-
 wer **J. Voskamp**, woonachtig onder de Belgische
 gemeente Westkapelle en schepen in den gemeen-
 teraad aldaar. Zyn lyk werd gevolgd, behalve
 door zyne familiebetrekkingen en vrienden, door
 den burgemeester, den secretaris en den genees-
 heer van Westkapelle, terwijl daaronboven onder-
 scheidene aanzienlyke ingezetenen uit die ge-
 meente zich vrijwillig bij den grafstoel aansloten.
 Als een opwerkelyk bewijs van godsdienstige
 verdraagzaamheid, hotoond door een Katholiek,
 op een Protestantsch kerkhof, bij het graf van
 een Protestant, laten wij hier volgen de rede,
 waarmede de secretaris, de heer **J. LA GRAVIERE**,
 naar de verdiensten van den overledene hulde
 bracht:

Mijne heeren!

Wanneer bloedverwanten en vrienden zich ter plaatse bevinden, wij thans verenigd zijn, dan geldt het de vervulling van een heiligen plicht. Hoe smartelyk ons de vervulling van dien plicht ook moge vallen, toch is het ons onmogelyk daaraan te kort te blijven, want hij, wiens stoffelyk overblijfsel hier aan onze voeten rust, om naar de onveranderlyke wetten der natuur, aan de vernietiging te worden overgeleverd, was onze duurbare vriend, de heer Jan Voskamp!

Wij hebben hem allen gekend, den man, die zoowel om de rechtschapenheid van zyn karakter als om de gevoeligheid zijns harten, een toonbeeld was dier twee voorvaderlyke deugden. Anderen van dienst te zyn was hem niet alleen eene aangename zaak, maar het was hem niet alleen eenen aangename zaak, maar het was hem zelfs eene behoefte; en die behoefte was bij hem zoo groot, dat hij dikwijls zijne eigene belangen vergat om die van anderen te dienen. En, inderdaad, hoe menigmaal hebben wij



niet gezien, dat het hem een waar genoeg was, wanneer hij iemand onverschillig tot welken rang of stand die behoorde, eene behulpzame hand kon bieden ! Hoe dikwijls hebben wij hem in diergelijke gevallen niet bewonderd ! Hij zocht om zoo te zeggen de gelegenheid daartoe op; en bood zich die gelegenheid aan dan vertoonde zich zijne gevoelvolle ziel in al haren glans, in al hare eenvoudige edelheid! - Is het dan te verwonderen, mijne heeren, dat onze vriend, met zoo een karakter bedeed, zoo veel

vrienden in de wereld telde? Moet het ons dan zoo zonderling toeschijnen, dat de stoet dergenen, welke zijn toegesnelde om hem naar zijne laatste rustplaats te vergezellen, zoo talrijk is? Immers gij weet het allen zoo wel als ik, dat, indien welvaren benijders baart, weldoen daarentegen vrienden verwekt, en uwe tegenwoordigheid op deze plaats strekt deze laatste spreuk tot waarheid.

Mijne heeren, na u onze vriend als mensch en als Christen te hebben geschetst, wil ik ook zeggen wat hij als burger en als openbaar ambtenaar was.

De heer Jan Voskamp werd in 1846 door zijne medeburgers in den gemeenteraad geroepen, en gedurende 25 jaren dat hij, behoudens eenen lichte onderbreking, die plaatst bekleedde, was hij steeds getrouw aan zijne plichten, welke hij zoo goed verstond. Hoe dikwijls onder andere hebben wij niet gezien, dat hij zichzelve wilde belasten om andere kleine lastgelders te ontlasten. Altoos wist hij zich als voorstander, als de warme beschermer der minderen te stellen. Ook heeft Westkapelle aan hem grootendeels te danken de verbeteringen, die er zijn tot stand gebracht. Over een drietal jaren ten einde den braven ouderling, die aan het hoofd der gemeente is, met raad en daad te kunnen terzijde staan, nam vriend Voskamp het schepenaamt aan, dat hem vroeger reeds ettelijke malen was aangeboden. In die betrekking heeft hij den ouden man in zijne moeilijke taak tot een warmen medehelper verstrekt. Om zijne burgerdeugden, om zijne verknochtheid aan de openbare zaak was de heer Voskamp van al de hooge overheden geëerd, en geacht van allen, die met hem in betrekking stonden. Hij onderscheidde zich misschien nog meer door zijne gediensstigheid dan door zijnen ijver, zijn schrander oordeel en zijne vastberadenheid.

Met die goede hoedanigheden waren wij gelukkig hem te bezitten, en lang nog hoopten wij hem te behouden, wanneer eindelijk eene smartelijke ziekte hem, in den ouderdom van 60 jaren aan de teederheid zijner vrouw en kinderen, aan de toegenegenheid zijner bloedverwanten en vrienden, aan de achting zijner ambtgenooten in het bestuur kwam ontrukken.

Pijnlijk valt het ons, mijne heeren, bij deze treurige plechtigheid te moeten bedenken, dat de levensdraad van hem, die zich met zoo veel zelfverloochening aan het geluk van andere toewijdde, zoo vroeg werd afgesneden, en dat de overgang naar het hemelsche vaderland voor onzen vriend zoo smartelijk was. Dohc onderwerpen wij ons aan de ondoorgrondelijke besluiten van Hem, die over ons aller lot beschikt, en vertroosten wij ons in de versterkende gedachte, dat Hij diegenen het eerst tot zich roept, die Hem het duurbaarst zijn. O ja, mijne heeren, naar hetgeen men hier op aarde veelal ziet gebeuren kan het bijna niet anders, en in deze bemoedigende veronderstelling roepen wij onzen vriend, met een van rouw benepen harte, ons laatste vaarwel toe.

Vaarwel, Voskamp! Uw verlies zal bitter betreurd worden door de talrijke warme vrienden, die gij achterlaat: wij zullen nooit vergeten de goedheid van uw hart, uw kloekmoedig karakter, de rechtschapenheid uwer inzichten en de diensten, die gij voor het algemeen welzijn bewezen hebt, en immer zult gij in het aandenken van ons allen blijven bestaan!

Schepen Voskamp, mijn waarde, mijn goede vriend, vaarwel! Vaar eeuwig wel!